

YÖNETMELİK

Sağlık Bakanlığından:

UÇUCU MADDELERİN ZARARLARINDAN İNSAN SAĞLIğININ

KORUNMASI HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, kişilerde bağımlılık yapabilen uçucu madde içeren ürünlerin kontrolünü sağlamak, özellikle çocukların erişimini ve kullanımını önleyerek onları ve toplumu bu maddelerin zararlı etkilerinden korumaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; kırtasiye malzemesi, boya incelticisi gibi maddeler ile yapıştırıcı olarak kullanılan ve uçucu madde ihtiva eden Ek-1 deki ürünleri ve bu ürünlerin üretimi, ithalatı, satışı, denetimi, depolanmaları ve kullanım alanlarıyla ilgili hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 7/5/2009 tarihli ve 5898 sayılı Uçucu Maddelerin Zararlarından İnsan Sağlığının Korunmasına Dair Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine istinaden hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bağımlılık: Bir maddenin belirgin bir etkiyi elde etmek için alınması sürecinde ortaya çıkan bedensel, ruhsal ya da sosyal sorunlara rağmen madde alımının devam etmesi; bırakma isteğine rağmen bırakılamaması, aynı etkiyi elde edebilmek için giderek madde miktarının artırılması ve maddeyi alma isteğinin durdurulamaması durumunu,

b) Bakanlık: Sağlık Bakanlığını,

c) Bilimsel Kurul: Çalışanların maruz kalacakları uçucu madde miktarları ve maruz kalma sürelerini belirlemek, eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanılmak üzere üretilmek veya ithal edilmek istenen, hoş olmayan koku ihtiva eden ürünlerin üretim veya ithal izni müracaatlarında görüş vermek ve uçucu maddelerin zararlarından insan sağlığının korunması, sağlık etkileri ve riskleri hususunda Bakanlıkça yürütölen çalışmalarda bilimsel danışmanlık yapmak üzere Bakanlıkça oluşturulacak bilimsel danışma kurulunu,

ç) Müdürlük: İl Sağlık Müdürlüđünü,

d) Çocuk: 18 yaşından küçükleri,

e) İlgili Bakanlıklar: Devlet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

f) İşyeri: Bu Yönetmelik kapsamında yer alan ürünlerin üretildiği veya bu ürünlerin ara ürün olarak üretimde kullanıldığı işletmeleri,

g) Ürün: Solumak, koklamak, içmek veya başka bir şekilde kullanıldığında kişilerde bağımlılık yapabilen kırtasiye malzemesi, boya incelticisi gibi maddeler ile yapıştırıcı olarak kullanılan ve uçucu madde ihtiva eden ürünleri,

ğ) Uçucu Madde: Kırtasiye malzemesi, boya incelticisi gibi maddeler ile yapıştırıcı olarak kullanılan maddelerin

bileşiminde bulunan ve buharlaşabilen, toluen, xylol, aseton, benzen, trikloreten, perkloretilen, trikloretilen, 1,2 diklorpropan, halojenli hidrokarbonlar ve benzeri bileşikler ile bunların türevlerini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlkeler

İşyerlerinde alınacak tedbirler

MADDE 5 – (1) İşyerlerinde uçucu maddelerden kaynaklanan sağlık riskini önlemek ve asgariye indirmek üzere;

a) İşyerlerinde çocukların çalıştırılması yasaktır. Bu işyerlerinde Ek-3’de belirtilen niteliklere uygun uyarı levhası asılır.

b) İşyerlerinde kısmî veya genel havalandırma sistemi bulunması, havalandırmanın halk sağlığı ve çevreye zarar vermeyecek şekilde yapılması, kapı, pencere vb. açıklıklardan atmosfere kontrolsüz çıkışın önlenmesi zorunludur. Havalandırma sistemi, hava emisyonlarına ilişkin mevzuat usul ve esaslarına uygun olmak zorundadır.

c) Çalışanların maruz kalacakları madde miktarları ve maruz kalma süreleri hususunda iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı hükümlerine uyulur. Bu mevzuatta yer almayan uçucu maddeler için çalışanların maruz kalacakları madde miktarları ve maruz kalma süreleri ise Bilimsel Kurul tarafından belirlenir ve ilan edilir. Bu hususlar çalışma sürelerinin tespitinde esas alınır.

ç) Ürünlerin atık ve artıklarının en uygun şekilde işlenmesi, kullanılması, taşınması ve depolanması için 14/3/2005 tarihli ve 25755 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğine göre gerekli düzenlemeler yapılır.

d) Çalışanlara uygun ve yeterli yıkanma yeri, tuvalet ve temizlik malzemesi sağlanır ve koruyucu amaçlı maske, eldiven ile ayrı bir iş kıyafeti verilir.

(2) Bu önlemler, çalışanlara maddi yük getirmeden, işyeri sahip ve işletenlerince yerine getirilir.

(3) Bu maddede yer alan hususların yerine getirilmesi, işverenin işyerinin tabi olduğu iş sağlığı ve güvenliği mevzuatından doğan yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.

Çalışanların eğitimi ve bilgilendirilmesi

MADDE 6 – (1) İşyeri sahip ve işletenlerince, çalışanların yılda en az bir kez olmak üzere konuyla ilgili yeterli ve uygun eğitimi almaları sağlanır. Bu eğitim işyeri hekimi bulunan yerlerde işyeri hekimlerince, diğer işyerlerinde ise koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında toplum sağlığı merkezlerince verilir.

(2) Eğitim programı Ek-2’deki konulardan oluşur. Eğitim müfredatı ayrıca Bakanlıkça yayımlanır.

(3) Bu maddede belirtilen eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri 4857 sayılı İş Kanunu ve alt düzenlemelerinde yer alan eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri yerine geçmez.

Etiketleme ile ilgili düzenlemeler

MADDE 7 – (1) Ürünlerin dış ambalajlarına ve varsa iç ambalajlarına toplam alanın yüzde otuzundan az olmayacak şekilde “Dikkat! Sağlığa Zararlıdır. Çocuklara Satılamaz, Verilemez” ibaresi konur. Bu uyarı yazısına resim ve şekil de eklenebilir. Eklenecek resim ve şekiller Bakanlıkça onaylanır.

(2) Ürünlerin etiketlerinde tüketicileri yanıltacak veya kayıtsızlığa düşürecek yazı ve resimlere yer verilemez.

(3) Yukarıdaki düzenlemelerin yapılması üretici ve/veya ithalatçının sorumluluğunda olup ürünün tabi olduğu diğer mevzuat gereği yapılması zorunlu düzenlemeleri ortadan kaldırmaz.

Kullanım alanları ve kısıtlamalar

MADDE 8 – (1) Su bazlı yapıştırıcılar haricindeki ürünlerin eğitim ve öğretim faaliyetlerinde kullanılması yasaktır.

(2) Yükseköğretim kurumları ile mesleki eğitim ve iş eğitimi yapan kurumların, eğitim gereği kullandıkları ürünlerin hoş olmayan koku ihtiva etmeleri zorunludur.

(3) Eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanılmak üzere hoş olmayan koku ihtiva eden ürünleri üretmek veya ithal etmek isteyen firmalar üretim izni veya ithal izni veren kuruma müracaat ederler. Bu kurumun Bakanlığa müracaatı üzerine, Bilimsel Kurul tarafından yapılacak değerlendirme sonrasında söz konusu ürünün üretimi hususunda ilgili kuruma görüş verilir.

(4) Eğitim öğretim faaliyetlerinde hoş olmayan koku ilave edilmiş ürünlerin kullanılabilmesi için kullanım alanında kısmî veya genel havalandırma sistemi bulunması zorunludur.

Satış ve denetimle ilgili düzenlemeler

MADDE 9 – (1) Ürünler ortamın havasından etkilenmeyecek şekilde kapalı ambalajlarda piyasaya arz edilir ve satış yerlerinde yeterli havalandırma sağlanır.

(2) Ürünlerin hangi amaçla olursa olsun çocuklara satışı yasaktır. Eğitim ve öğretim faaliyetleri için yapılan alımlar gibi çocuklar tarafından kullanılabilme ihtimalinin varlığı halinde bu ürünler yetişkinlere de satılmaz, verilemez. Müşterileri bu konuda bilgilendirmek zorunludur.

(3) Ürünlerin satışının yapıldığı işyerlerinde Ek-4'de belirtilen niteliklere uygun uyarı levhası asılır.

(4) İşyerleri, satış yerleri ve bu ürünlerin eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanıldığı yerler bu Yönetmelik hükümlerine uygunluk açısından Müdürlüklerce denetlenir. Denetleme faaliyetleri ilgili Bakanlıkların il teşkilatları ile müştereken yapılabilir.

(5) Bu Yönetmelikte yer alan hususlar diğer kurumların meri mevzuatta yer alan denetim görev ve yetkisi dâhilindeki uygulamalardan doğan yükümlülükleri ortadan kaldırmaz.

Önleme, tedavi ve rehabilitasyon

MADDE 10 – (1) Uçucu maddelerin ve ürünlerin yarattığı sağlık riskleri konusunda toplumu bilinçlendirmek üzere Bakanlıkça önleme çalışmaları yapılır.

(2) Bu alanda kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile birinci basamak teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetleri aile hekimlerince, topluma yönelik okul sağlığı hizmetleri ile diğer koruyucu sağlık hizmetleri toplum sağlığı merkezlerince verilir.

(3) Uçucu madde bağımlılarının ikinci basamak tedavi ve rehabilitasyonları, bünyesinde ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanı ile psikolog bulunan devlet hastanelerinde sağlanır. İleri tetkik ve tedavi ise, 16/2/2004 tarihli ve 25375 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezleri Yönetmeliği hükümlerine göre hizmet veren madde bağımlılığı tedavi merkezlerinde yapılır.

Müeyyideler

MADDE 11 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerine uyulmaması durumunda 5898 sayılı Uçucu Maddelerin Zararlarından İnsan Sağlığının Korunmasına Dair Kanun hükümleri uyarınca cezai işlem yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 12 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.

[Yönetmeliğin eklerini görmek için tıklayınız](#)